

УДК 657

М. Ю. Татенко,
аспірант кафедри фінансового аналізу та аудиту,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2456-0240>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.4.181

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ АУДИТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОХОЛДИНГІВ

М. Tatenko,
PhD student of the Department of Financial Analysis and Audit, State University of Trade and Economics

ANALYTICAL PROCEDURES FOR AUDITING FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF AGRICULTURAL HOLDINGS

У статті розглянуто ключові складові аналітичних процедур при здійсненні аудиту зовнішньоекономічної діяльності (далі — ЗЕД) агрохолдингів. Доведено, що ЗЕД, особливо експорт, займає значну частку у функціонуванні провідних підприємств даного напрямку діяльності. Досліджено частку експортної виручки у загальному доході провідних агрохолдингів за останні доступні періоди. Виділено співвідношення обсягу експортної виручки до загального обсягу продажів на зовнішні ринки компаній групи Кернел, які є провідними виробниками та постачальниками сільськогосподарської продукції світового масштабу. На основі графічних та фактографічних даних зроблено висновки про те, що при проведенні аудиту агрохолдингів, як провідних об'єднань підприємств, що функціонують у сфері агробізнесу, аудиторам необхідно акцентувати увагу на зовнішньоекономічних операціях таких суб'єктів господарювання, особливо на експортних операціях, оскільки їх частка в загальному обсязі діяльності вищезазначених підприємств зазвичай є значною. Наголошено, що наявність значного обсягу експортних операцій у таких підприємств варто враховувати як при плануванні аудиту ЗЕД агрохолдингів, так і на етапі проведення аналітичних процедур. Визначено аналітичні процедури відповідно до положень Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (далі — МСА)[2]. Виявлено відсутність у МСА 520 "Аналітичні процедури"[2, с. 397—403] опису аналітичних процедур для підприємств галузі агробізнесу, до яких належать, зокрема, агрохолдинги. Запропоновано та описано типові аналітичні процедури, які можуть бути застосовані при аудиті ЗЕД агрохолдингів. На прикладі групи провідних компаній МХП представлено аналітичні процедури, що сприяють дослідженню динаміки експортної виручки агрохолдингу впродовж останніх доступних для аналізу періодів. Наголошено, що в процесі розробки аналітичних процедур при аудиті ЗЕД агрохолдингів варто враховувати усі можливі особливості діяльності та ведення обліку, притаманні підприємствам напрямку діяльності.

The article examines the key components of analytical procedures in conducting audits of foreign economic activity (hereinafter referred to as FEA) of agricultural holdings. It has been proven that FEA, especially exports, occupies a significant share in the operations of leading enterprises in this field of activity. The share of export revenue in the total income of leading agricultural holdings for the most recent available periods has been investigated. The ratio of export revenue to the total volume of sales in foreign markets of the Kernel group companies, which are leading producers and suppliers of agricultural products on a global scale, has been highlighted. Based on graphical and factual data, conclusions have been drawn that when auditing agricultural holdings, as leading associations of enterprises operating in the agribusiness sector, auditors need to focus on the foreign economic operations of such business entities, especially export operations, as their share in the total volume of activities of such business entities is usually significant. It is emphasized that the presence of a significant volume of export operations in such enterprises should be considered both when planning the audit of FEA of agricultural holdings and at the stage of conducting analytical procedures. Analytical procedures have been defined in accordance with the provisions of the International Auditing and Assurance Standards Board (hereinafter referred to as IAS)[2]. The absence of a description of analytical procedures for agribusiness enterprises, including agricultural holdings, in IAS 520 "Analytical Procedures" [2, p. 397—403] has been identified. Typical analytical

procedures that can be applied in the audit of FEA of agricultural holding have been proposed and described. Using the example of the leading companies of the MHP group, analytical procedures that contribute to the study of the dynamics of export revenue of the agricultural holding over the most recent periods available for analysis have been presented. It is emphasized that in the process of developing analytical procedures for auditing FEA of agricultural holding, all possible features of the activities and accounting practices inherent to enterprises in this field of activity should be considered.

Ключові слова: аудит, агробізнес, агрохолдинг, аналітичні процедури, зовнішньоекономічна діяльність, зовнішньоекономічні операції, підприємство агробізнесу, експорт, виручка.

Key words: audit, agribusiness, agricultural holding, analytical procedures, foreign economic activity, foreign economic operations, agribusiness enterprise, export, revenue.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сьогодні агрохолдинги, як підприємства агробізнесу, що здійснюють ЗЕД, відіграють значну роль у економічному потенціалі України. При цьому, для забезпечення гармонійного розвитку таких підприємств необхідні інвестиційні надходження, особливо зі сторони європейських та американських інвесторів. В свою чергу потік таких інвестицій неможливий без наявності прозорості та неупередженої фінансової звітності, в якій будуть чітко та достовірно відображені фінансові результати підприємств даної галузі. З огляду на це, роль аудиторів, які, по суті, можуть підтвердити чи спростувати відповідність облікових та звітних даних, є провідною в своєму значенні. В процесі ефективного аудиту роль аналітичних процедур має ключове значення, адже вдало виконані такі процедури є одним із факторів високоякісного аудиту ЗЕД агрохолдингу. Проте на сьогодні не сформовано та не охарактеризовано аналітичних процедур, які найбільше сприятимуть отриманню точних та неупереджених результатів при проведенні такого типу аудиторської перевірки. Звичайно, положення МСА та значний практичний досвід фахівців з аудиту сприятимуть отриманню точних результатів та дозволять сформувати фахівцям з аудиту правильні висновки, проте виділення аналітичних процедур, які будуть найбільш доречними при проведенні аудиту ЗЕД агрохолдингів значно спростить та удосконалив проведення такого типу аудиторської перевірки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДЖЕРЕЛ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання аналітичних процедур в аудиті розглянуто в працях багатьох провідних науковців, зокрема, Парасій-Вергуненко І., Безвер-

хого К., Григоревської О., Матюхи М., Юрченко О., Грищенко Н. [3], Федоренко О. [5], Баширової Г. [1] та багато інших. Проте, незважаючи на суттєвий внесок науковців у дослідження проблем аналітичних процедур в аудиті, залишаються недостатньо досліджені питання адаптації аналітичних процедур для проведення аудиту зовнішньоекономічних операцій агрохолдингів, як одних із основних об'єднань підприємств, що здійснюють свою діяльність у галузі агробізнесу.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є визначення основних аналітичних процедур для аудиту ЗЕД агрохолдингів з урахуванням особливостей, характерних для галузі агробізнесу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В сучасних економічних умовах ЗЕД, яка в переважній більшості представлена експортно-імпоротною діяльністю, є одним із ключових напрямів діяльності багатьох провідних агрохолдингів. Особливо чітко це відслідковується при дослідженні експортного потенціалу таких суб'єктів господарювання. Для прикладу, експортна виручка компаній групи МХП впродовж п'яти останніх доступних аналізованих періодів коливається на рівні 53% — 61% від загальної виручки, а частка експортної виручки групи компаній ІМК за аналогічний період складала від 68% до 80 % усієї виручки групи (рис. 1).

Додатково варто зазначити, що у 2024 році експортна виручка групи компаній Кернел, провідного виробника та постачальника аграрної продукції, яка разом з компаніями групи МХП та ІМК входить до 15 найбільших агрохолдингів України у 2024 році [4], складала 94% усієї виручки [11, с. 9], а компанії групи Кернел експортували значні обсяги соняшникової

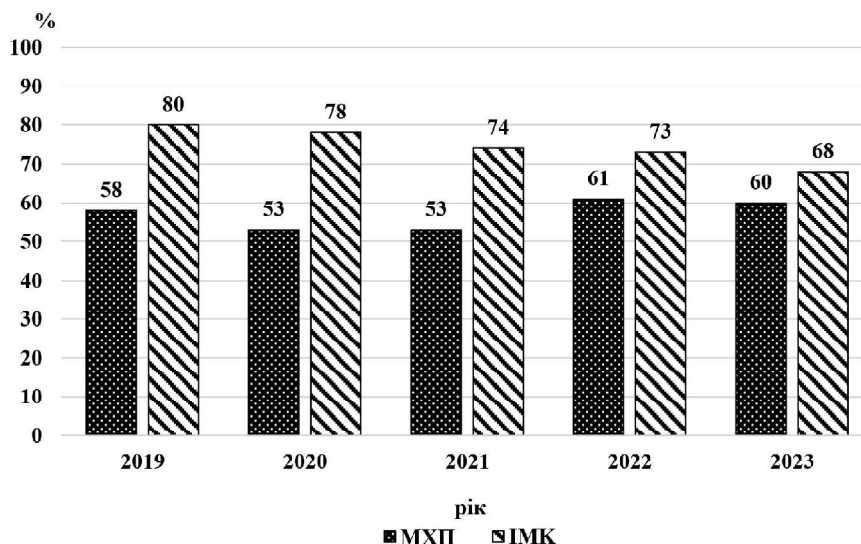

Рис. 1. Відсоткова частка експортної виручки групи компаній МХП та ІМК за 2019 — 2023 роки Джерело: складено на основі [6, с. 5; 12, с. 5; 13, с. 7; 14, с. 7; 15, с. 4]

Джерело: складено на основі [6, с. 5; 12, с. 5; 13, с. 7; 14, с. 7; 15, с. 4].

олії та зерна, частка яких у відсотковому співвідношенні складала 9% світового експорту соняшникової олії та 10% усього українського експорту зерна відповідно [11, с. 6]. Крім цього, частка реалізації продукції в режимі експорту компаній групи Кернел впродовж останніх років перевищує 90% усіх продажів на зовнішні ринки (рис. 2).

Наявні фактографічні та статистичні дані свідчать про те, що при проведенні аудиту провідних агрохолдингів фахівцям з аудиту необхідно в першу чергу звернути увагу на зовнішньоекономічні операції таких суб'єктів господарювання, особливо на експортні операції, оскільки їх частка в загальному обсязі діяльності таких суб'єктів господарювання зазвичай є значною. Це варто врахувати як при розробці загального плану такого типу аудиторської перевірки, так і на етапі проведення аналітичних процедур.

МСА 520 "Аналітичні процедури" [2, с. 397—403] передбачено, що аналітичні процедури — це розгляд і порівняння фінансової інформації суб'єкта господарювання з:

— порівняльною інформацією за попередні періоди;

— очікуваними результатами суб'єкта господарювання, зокрема бюджетом або прогнозами чи попередніми розрахунками аудитора;

— аналогічною інформацією для галузі, наприклад порівняння відношення продажів і дебіторської заборгованості суб'єкта господарювання із середніми показниками у цій галузі або в інших суб'єктів господарювання порівнянного розміру, що працюють у такій самій галузі [2, с. 399].

Крім цього, МСА 520 наголошує, що аналітичні процедури також включають у себе розгляд зв'язків:

— між елементами фінансової інформації, які б, як очікується, відповідали передбачуваній картині, що ґрунтується на попередньому досвіді суб'єкта господарювання, наприклад відсотки валового прибутку;

— між фінансовою та відповідною нефінансовою інформацією, наприклад витратами на заробітну плату та кількістю найманих працівників [2, с. 399]

При цьому, варто врахувати, що аналітичні процедури при аудиті ЗЕД підприємств агробізнесу, до яких належать і агрохолдинги, мають певні особливості, які не виділено МСА 520.

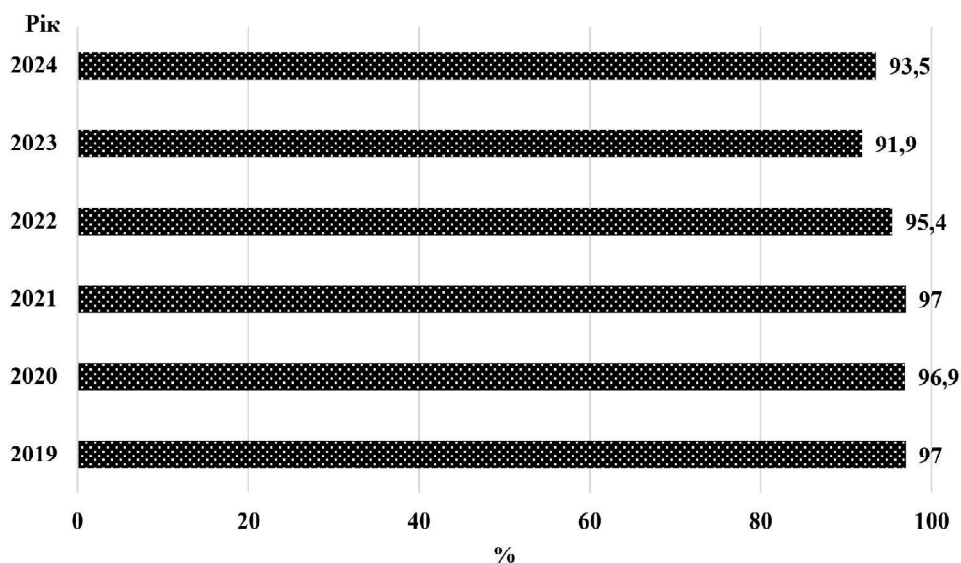

Рис. 2. Частка експортної реалізації продукції групи Кернел впродовж 2019—2024 років

Джерело: складено на основі [7, с. 119; 8, с. 125; 9, с. 118; 10, с. 122; 11, с. 115].

Тому автором запропоновано наступні типові аналітичні процедури при аудиті ЗЕД агрохолдингів (табл. 1).

При цьому, аналітичні процедури при аудиті ЗЕД агрохолдингу можуть також містити елементи факторного економічного аналізу, який дозволяє виявити вплив певних чинників на загальну зміну тих чи інших показників діяльності такого холдингу. Для прикладу, фахівець з аудиту може дослідити вплив збільшення або скорочення кількості працівників на зміну експортної виручки агрохолдингу за звітний період.

На прикладі компаній групи МХП наведено можливі результати аналітичних процедур, які може провести аудитор в процесі аналізу експортної виручки при аудиті ЗЕД агрохолдингу (рис. 3).

Наведений графічний та фактографічний матеріал свідчить, що впродовж 2021—2022 років обсяг експортної виручки у компаній групи МХП значно зріс, проте у 2023 році приріст даного показника дещо сповільнився (рис. 3). На основі такого аналізу та інших аналітичних процедур аудиторі можуть дійти певних висновків щодо виручки компаній групи МХП в наступному періоді, а також зробити низку інших висновків, в тому числі і щодо правильного відображення в фінансовій звітності обсягів виручки компаній групи МХП.

Разом з тим, варто зазначити, що при здійсненні аудиту ЗЕД агрохолдингу аудиторській команді в процесі розробки аналітичних процедур варто враховувати усі можливі особливості діяльності та ведення обліку, притаманні такому холдингу, і уже на основі цього розробляти такі аналітичні процедури, які разом з іншими елементами аудиторської перевірки сприятимуть формуванню неупереджених та точних висновків

Таблиця 1. Основні аналітичні процедури при здійсненні аудиту ЗЕД агрохолдингів

Аналітичні процедури	Опис
Порівняння з інформацією за попередні періоди	Порівняння наступних показників з попередніми періодами: 1) Обсяг експортної та експортної виручки від реалізації сільськогосподарської продукції. 2) Обсяг імпорту продукції агрохолдингу. 3) Обсяг земельного банку агрохолдингу. 4) Частка експорту та імпорту від усієї діяльності агрохолдингу. 5) Кількість активів, які використовуються агрохолдингом для забезпечення здійснення своєї діяльності та отримання економічних вигід.
Порівняння з очікуваними показниками	1) Порівняння планового та фактичного обсягу урожаю, отриманого агрохолдингом впродовж звітнього періоду. 2) Порівняння очікуваної та фактичної експортної виручки за звітний період (якщо розрахунок даного показника передбачений планами або програмами). 3) Порівняння очікуваної плинності кадрів з фактичною плинністю персоналу за звітний період (якщо розрахунок даного показника передбачений планами або програмами). 4) Порівняння прогнозованих та фактичних експортних цін на сільськогосподарську продукцію, яку реалізовує агрохолдинг протягом звітнього періоду. 5) Порівняння прогнозованих та фактичних закупівельних цін на основні сільськогосподарські культури, які агрохолдинг може закуповувати або імпортувати для власних потреб.
Порівняння з аналогічною інформацією для галузі	1) Порівняння закупівельних цін та цін реалізації сільськогосподарської продукції з ринковими. Дана опція є особливо актуальною, якщо компанія здійснює операції, які відповідно до українського податкового законодавства підпадають під правила трансфертного ціноутворення. 2) Порівняння виручки та прибутку компаній агрохолдингу з середньою виручкою компаній, що функціонують у галузі агробізнесу. Дане порівняння допоможе уникнути підвищеної уваги зі сторони податкових органів, які можуть розглядати занижений показник прибутку як спосіб часткового ухилення від сплати податку на прибуток в повному обсязі. 3) Порівняння обсягів експортної та імпоротної діяльності компаній агрохолдингу з іншими підприємствами галузі агробізнесу, які здійснюють експортно-імпорتنу діяльність, мають подібні обсяги діяльності та мають подібну структуру товарообороту. 4) Порівняння співвідношення обсягу продажів сільськогосподарської продукції і дебіторської заборгованості суб'єктів господарювання, що входять у агрохолдинг, із середніми співвідношенням даних показників у підприємств, що здійснюють діяльність у галузі агробізнесу.
Аналіз основних елементів фінансової звітності	1) Аналіз чистого доходу від реалізації продукції, товарів робіт та послуг, а також, якщо це можливо, у розрізі: - реалізованих видів сільськогосподарських культур; - наданих послуг, пов'язаних з агробізнесом. 2) Аналіз обсягу дебіторської та кредиторської заборгованості. 3) Балансова вартість активів, які задіяні для здійснення діяльності у сфері агробізнесу, суми амортизаційних відрахувань таких активів. 4) Аналіз витрат, пов'язаних зі збутом сільськогосподарської продукції. 5) Аналіз собівартості реалізованої протягом року сільськогосподарської продукції. 6) Аналіз валового прибутку. 7) Аналіз чистої рентабельності. 8) Аналіз формування витрат на заробітну плату працівників.
Аналіз зв'язків між фінансовою та відповідною нефінансовою інформацією	1) Аналіз зв'язків між витратами на заробітну плату та кількістю працівників підприємств, що входять до агрохолдингу. 2) Аналіз зв'язків витрат на вирощування різних видів продукції агробізнесу та обсягу отриманого урожаю. 3) Аналіз зв'язків між витратами на ремонт та обслуговування сільськогосподарської техніки та ефективністю її експлуатації в процесі здійснення господарської діяльності.

Джерело: удосконалено за джерелом [2, с. 399].

стосовно відповідності облікових даних наведений у фінансовій звітності інформації щодо ЗЕД агрохолдингу.

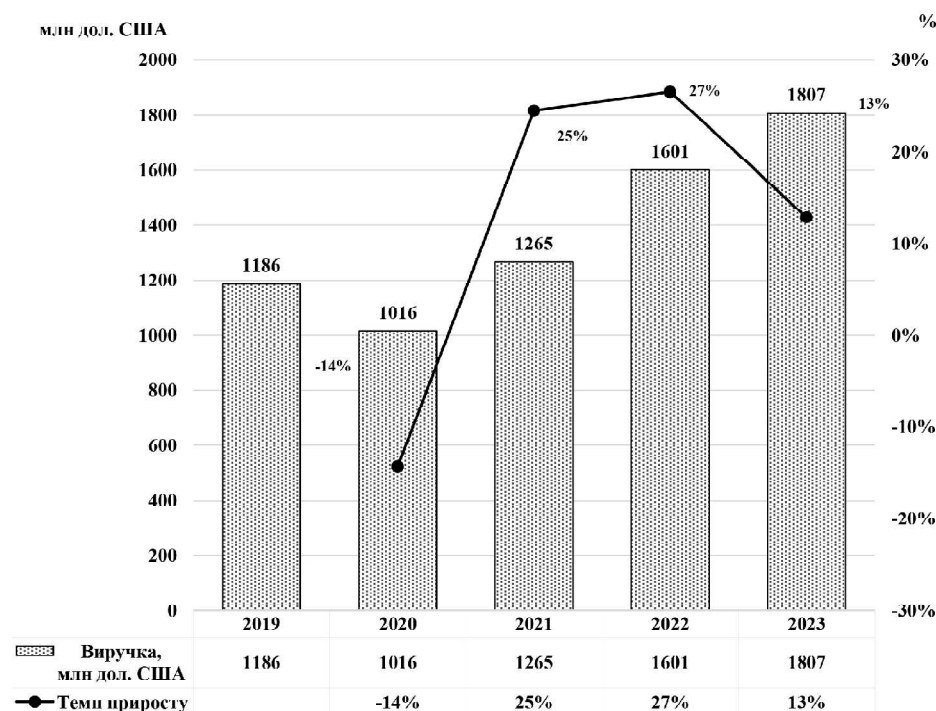

Рис. 3. Результати аналітичних процедур при аналізі експортної виручки агрохолдингу (на прикладі компаній групи МХП)

Джерело: удосконалено за джерелом [15, с. 28].

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

На сьогодні ЗЕД, особливо в частині експортних операцій, є одним із основних напрямів діяльності сучасних провідних підприємств агробізнесу, до яких належать і агрохолдинги. Тому при здійсненні аудиторської перевірки ЗЕД агрохолдингу фахівцям з аудиту варто враховувати цей фактор. Крім цього, це слід враховувати при безпосередній розробці аналітичних процедур.

На сьогодні МСА 520 "Аналітичні процедури" [2, с. 397—403] передбачено типовий перелік аналітичних процедур при проведенні аудиторської перевірки. Разом з тим, МСА 520 не виділено аналітичних процедур, які можуть бути найбільш підходящими в процесі проведення аудиту ЗЕД агрохолдингу. Тому автором представлено типові аналітичні процедури, проведення яких сприятиме ефективному проведенню такого типу аудиторської перевірки.

Окрім цього, при проведенні аналітичних процедур в процесі аудиту ЗЕД агрохолдингу є доцільним використання факторного економічного аналізу, що дозволяє виявити вплив кожного досліджуваного фактора на загальну зміну низки показників, які можуть вплинути на формування висновків аудитора. На прикладі компаній групи МХП представлено можливі результати аналітичних процедур стосовно аналізу їх експортної виручки.

Також необхідно акцентувати увагу на тому, що в процесі здійсненні аудиту ЗЕД агро-

холдингу фахівцям з аудиту при розробці аналітичних процедур слід враховувати усі галузеві та обліково — аналітичні особливості, притаманні такому об'єднанню підприємств.

Література:

1. Баширова Г. Аналітичні процедури в аудиті податку на прибуток. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 139—144. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.12.139 (дата звернення: 29.12.2024).
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Ч. 1. Вид. 2020 р. URL: <http://surl.li/fsdkup> (дата звернення: 29.12.2024).
3. Парасій-Вергуненко, І., Безверхий, К., Григоревська, О., Матюха, М., Юрченко, О., & Грищенко, Н. (2024). Аналітичні процедури в системі антикорупційного аудиту для забезпечення економічної безпеки підприємства. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 4 (57). С. 82—97. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.57.2024.4376> (дата звернення: 29.12.2024).
4. Топ-15 агрохолдингу України 2024. UBA. URL: <https://uba.top/agricultural-holdings-of-ukraine/> (дата звернення: 29.12.2024).
5. Федоренко О. П. Аналітичні процедури аудиту ефективності діяльності мережевих ритейлерів // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2023. № 11 (79). DOI: <https://doi.org/10.25313/2520->

2294-2023-11-9341(дата звернення: 29.12.2024).

6. IMC Annual report for the year ended 31 December 2023. [imcagro.com.ua](https://imcagro.com.ua/images/docs/Financial_REPORTS/zal01_FS_IMC_2023.pdf). URL: https://imcagro.com.ua/images/docs/Financial_REPORTS/zal01_FS_IMC_2023.pdf (дата звернення: 29.12.2024).

7. Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2020. www.kernel.ua. URL: [FY2020_Kernel_Annual_Report.pdf](https://www.kernel.ua/fy2020_kernel_annual_report.pdf) (дата звернення: 29.12.2024).

8. Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2021. www.kernel.ua. URL: [FY2021_Kernel_Annual_Report.pdf](https://www.kernel.ua/fy2021_kernel_annual_report.pdf) (дата звернення: 29.12.2024).

9. Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2022. www.kernel.ua. URL: [FY2022_Kernel_Annual_Report.pdf](https://www.kernel.ua/fy2022_kernel_annual_report.pdf) (дата звернення: 29.12.2024).

10. Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2023. www.kernel.ua. URL: [FY2023_Kernel_Annual_Report.pdf](https://www.kernel.ua/fy2023_kernel_annual_report.pdf) (дата звернення: 29.12.2024).

11. Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2024. www.kernel.ua. URL: [FY2024_Kernel_Annual_Report_.pdf](https://www.kernel.ua/fy2024_kernel_annual_report_.pdf) (дата звернення: 29.12.2024).

12. MHP Group Annual report and accounts 2020. MHP. URL: <https://api.next.mhp.com.ua/images/45ee7/4173c/af9366a92bf9.pdf> (дата звернення: 29.12.2024).

13. MHP Group Annual report and accounts 2021. MHP. URL: <https://api.next.mhp.com.ua/images/aeac4/7693c/ee66ef92c37520.pdf> (дата звернення: 29.12.2024).

14. MHP Group Annual report and accounts 2022. MHP. URL: <https://api.next.mhp.com.ua/images/20ad4/aeac4/1cd6903755.pdf> (дата звернення: 29.12.2024).

15. MHP Group Annual report and accounts 2023. MHP. URL: <https://api.next.mhp.com.ua/images/51d31/2ef40/3472df60ca4e.pdf> (дата звернення: 29.12.2024).

References:

1. Bashirova, H. (2020). "Analytical Procedures in the Audit of Income Tax". *Economy and State*, [Online], vol. 12. pp. 139—144. available at: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2020/26.pdf (Accessed 29 December 2024).

2. IAASB (2020), "Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements", vol. I, available at: <http://surl.li/fsdkup> (Accessed 29 December 2024).

3. Parasii-Vergunenko, I., Bezverkhyi, K., Hryhorevska, O., Matiukha, M., Yurchenko, O., and Hryshchenko, N. (2024). "Analytical Procedures

in the System of Anti-Corruption Audit to Ensure Economic Security of the Enterprise", *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, [Online], vol. 4 (57), pp. 82—97, available at: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4376/4148> (Accessed 29 December 2024).

4. UBA (2024), "Top 15 Agroholdings of Ukraine 2024", available at: <https://uba.top/agricultural-holdings-of-ukraine/> (Accessed 29 December 2024).

5. Fedorenko, O. (2023), "Analytical procedures of the audit of the efficiency of network retailers", *Internauka. Series: "Economic Sciences"* [Online], vol. 11, available at: <https://www.internauka.com/uploads/public/16995983328293.pdf> (Accessed 29 December 2024).

6. Imcagro (2024), "Annual report for the year ended 31 December 2023", available at: https://imcagro.com.ua/images/docs/Financial_REPORTS/zal01_FS_IMC_2023.pdf (Accessed 29 December 2024).

7. Kernel (2020), "Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2020", available at: [FY2020_Kernel_Annual_Report.pdf](https://www.kernel.ua/fy2020_kernel_annual_report.pdf) (Accessed 29 December 2024).

8. Kernel (2021), "Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2021", available at: [FY2021_Kernel_Annual_Report.pdf](https://www.kernel.ua/fy2021_kernel_annual_report.pdf) (Accessed 29 December 2024).

9. Kernel (2022), "Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2022", available at: [FY2022_Kernel_Annual_Report.pdf](https://www.kernel.ua/fy2022_kernel_annual_report.pdf) (Accessed 29 December 2024).

10. Kernel (2023), "Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2023", available at: [FY2023_Kernel_Annual_Report.pdf](https://www.kernel.ua/fy2023_kernel_annual_report.pdf) (Accessed 29 December 2024).

11. Kernel (2024), "Kernel Holding S.A. Annual report for the year ended 30 June 2024", available at: [FY2024_Kernel_Annual_Report_.pdf](https://www.kernel.ua/fy2024_kernel_annual_report_.pdf) (Accessed 29 December 2024).

12. MHP (2020), "MHP Group Annual report and accounts 2020", available at: <https://api.next.mhp.com.ua/images/45ee7/4173c/af9366a92bf9.pdf> (Accessed 29 December 2024).

13. MHP (2021), "MHP Group Annual report and accounts 2021", available at: <https://api.next.mhp.com.ua/images/aeac4/7693c/ee66ef92c37520.pdf> (Accessed 29 December 2024).

14. MHP (2022), "MHP Group Annual report and accounts 2022", available at: <https://api.next.mhp.com.ua/images/20ad4/aeac4/1cd6903755.pdf> (Accessed 29 December 2024).

15. MHP (2023), "MHP Group Annual report and accounts 2023", available at: <https://api.next.mhp.com.ua/images/51d31/2ef40/3472df60ca4e.pdf> (Accessed 29 December 2024).

Стаття надійшла до редакції 03.02.2025 р.